

**INWENTARYZACJA ORNITOLOGICZNA I CHIROPTEROLOGICZNA
NA POTRZEBY PRAC TERMOMODERNIZACYJNYCH**

Autor opracowania: Michał Stelmaszyk

Opole, 27 grudnia 2024 r.

W związku z planowaną realizacją inwestycji polegającej na pracach termomodernizacyjnych (m.in. wymiana stolarki okiennej, wymiana źródła ciepła) budynku Szkoły Podstawowej w Szczedrzyku, przy ul. Brolla 1.

Przedstawiam wyniki badań ornitologicznych i chiropterologicznych dotyczących gniazdowania ptaków oraz występowania nietoperzy w miejscach realizacji inwestycji.

1. Podstawa prawna

- 1) Ustawa o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997 (Dz. U. z 2022 r. poz. 572);
- 2) Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2023, poz. 1336);
- 3) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022 poz. 2380);
- 4) Kodeks Karny (Dz. U. 2024 poz. 17);
- 5) Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dn. 13 kwietnia 2007 (Dz. U. 2020 poz. 2187);
- 6) Ustawa prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 (Dz. U. 2024 poz. 725);
- 7) Ustawa prawo ochrony środowiska z dn. 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2024 poz. 54).

2. Charakterystykę kontrolowanych obiektów

Budynek Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Szczedrzyku to obiekt trzykondygnacyjny, częściowo podpiwniczony. Obiekt wybudowany na planie o nieregularnym kształcie w technologii tradycyjnej murowanej. Budynek pełni funkcje oświatowe. Budynek możemy podzielić na 3 części (szkoła, łącznik, sala gimnastyczna). Ściany zewnętrzne z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej, ocieplone styropianem. Podłoga na gruncie betonowa, nieocieplona. W budynku występują stropy żelbetowe, prefabrykowane. Stropodach żelbetowy, nieocieplony, kryty papą. Stropodach sali gimnastycznej w konstrukcji stalowej, kryty blachą.

3. Zakres prac

Inwestycja ma na celu termomodernizację przedmiotowego budynku. W ramach prac termomodernizacyjnych planowane do wykonania są następujące działania:

- Ocieplenie stropodachu płytą warstwową PIR.
- Modernizacja stolarki okiennej.

- Modernizacja drzwi zewnętrznych (szklanych oraz pełnych).
- Modernizacja systemu centralnego ogrzewania wraz z montażem gruntowej pompy ciepła.

4. Metodyka

W dniach 23 oraz 24 grudnia 2024 roku przeprowadzono badania mające na celu zinwentaryzowanie miejsc lęgowych gatunków ptaków wykorzystujących budynki jako siedliska rozrodcze oraz potencjalnych miejsc schronień i hibernacji nietoperzy. Obserwacji w szczególności poddano wszelkiego typu szczeliny, otwory technologiczne, szczeliny za rynnami, szczeliny pod parapetami oraz otwory wentylacyjne w stropodachu. Przeprowadzono również rozmowę z pracownikiem zajmującym się obsługą techniczną budynku Szkoły mającą pomóc w określeniu potencjalnych miejsc lęgowych ptaków i schronień nietoperzy.

We wskazanych dniach dokonano obejścia budynku kompleksu szkoły podstawowej z zewnątrz, rejestrując ślady obecności zwierząt objętych opracowaniem. Dokonano obejścia wszystkich części budynku, kontroli elewacji przy użyciu lornetki, celem wykrycia śladów obecności ptaków i nietoperzy tj. pozostałości odchodów przy ścianach budynków, wyszlizganych wlotów do schronień. Poszukiwano także martwych osobników lub ich szczątków, na które trafia się przy licznych i stałym zasiedleniu obiektów.

Komentarza metodycznego wymaga okres przeprowadzenia inwentaryzacji. Przypadł on na czas już po okresie rozrodu ptaków i nietoperzy, a więc odniesienie się w niniejszym opracowaniu do obecności miejsc lęgowych ptaków oraz schronień letnich nietoperzy w budynku jest trudne. Jednak analizując zakres planowanych pracy oraz brak potencjalnych siedlisk dla badanych gatunków w postaci szczelin pod opierzeniem budynku, szczelin pod parapetami oraz ubytków w elewacji stwierdzam, że planowane prace najprawdopodobniej nie będą miały negatywnego wpływu na ptaki i nietoperze.

5. Wyniki:

W wyniku obserwacji bezpośrednich nie stwierdzono obecności ptaków i nietoperzy w budynku w analizowanym okresie. Nie stwierdzono również potencjalnych miejsc lęgowych ani schronień dla nietoperzy w obrębie analizowanego budynku.

6. Wymogi prawne

W związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023, poz. 1336) w stosunku do gatunków dziko występujących ptaków objętych ochroną gatunkową zabrania się umyślnego niszczenia ich gniazd, jaj, postaci młodocianych oraz siedlisk; jako siedlisko ptaków traktuje się miejsce ich występowania i lęgu. Dodatkowo w myśl art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, uszczegółowiony zapisem § 6 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi gatunków chronionych.

Dla wielu gatunków ptaków podlegających ochronie miasta są głównymi miejscami rozrodu. W związku z tym miejsca lęgowe, zlokalizowane na budowlach miejskich należy traktować jako ich siedliska, podlegające ochronie prawnej.

Od zakazów określonych w art. 52, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody stosują się odstępstwa z art. 52, ust. 2 ww. ustawy, w tym „dopuszczenie usuwania od 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na podstawie art. 56 ww. ustawy na odstępstwa od tych zakazów w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków.

Jeżeli miejsca gniazdowania ptaków w wyniku prowadzonych prac zostaną zniszczone na stałe (np. szczeliny pod parapetami lub w murze, wykończeniami blacharskimi dachu czy za rynnami) należy uzyskać zgodę Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na stałe zniszczenie siedlisk ptaków chronionych. W tym przypadku RDOŚ ma prawo wyznaczyć kompensację przyrodniczą, czyli nakazać stworzenie zastępczych miejsc lęgowych dla ptaków - na przykład powieszenie budek lęgowych.

7. Zalecenia ochronne

W związku z brakiem możliwości przeprowadzenia obserwacji w kluczowych okresach fenologicznych poszczególnych gatunków ptaków wykorzystujących budynki jako miejsca gniazdowe zaleca się przeprowadzenie oględzin ornitologicznych i chiropterologicznych bezpośrednio przed rozpoczęciem prac.

Analizowanej budynek Szkoły Podstawowej posiada bardzo dużą ilość szklanych elementów (okna oraz drzwi) oraz znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie lasu. W związku

z tym, istotnym problemem są kolizje ptaków z szybami. Dlatego też zaleca się zastosowanie zabezpieczeń chroniących ptaki przed kolizjami ze szkłem. Podczas zabezpieczania/zdobienia szkła należy bezwzględnie stosować „regułę dłoni”:

- pionowe linie lub inne wzory: ich szerokość minimalna wynosić powinna 5 mm przy odstępie nie większym niż 10 cm;
- poziome linie lub inne wzory: ich szerokość minimalna powinna wynosić 3 mm w odstępie maksymalnym 3 cm lub wzory o szerokości minimalnej 5 mm w maksymalnym odstępie 5 cm.

Szczegółowe informacje o metodach zabezpieczeń budynków przed kolizjami z ptakami znajdują się m.in. w publikacji Zyśki-Gorczyńskiej E., Mikuska R. i Sztwiertni H. pn. *Kolizje ptaków z transparentnymi powierzchniami – kompendium wiedzy*, wydanej w 2021 r. przez Fundację Szklane Pułapki. Publikacja ta jest dostępna do pobrania na stronie: [https://szklanepulapki.pl/wp-content/uploads/2021/05/Kolizje-ptak%C3%B3w-z-transparentnymi-powierzchniami WEB.pdf](https://szklanepulapki.pl/wp-content/uploads/2021/05/Kolizje-ptak%C3%B3w-z-transparentnymi-powierzchniami_WEB.pdf)

8. Dokumentacja fotograficzna:

Fot. 1 Widok inwentaryzowanego budynku – elewacja północno – zachodnia.

Fot. 2 Widok inwentaryzowanego budynku – elewacja południowo – zachodnia.

Fot. 3 Widok inwentaryzowanego budynku – elewacja północno – wschodnia.

Fot. 4 Widok inwentaryzowanego budynku – sala gimnastyczna połączona łącznikiem z budynkiem szkoły.